CONSILIUL ECONOMIC ŞI SOCIAL
INTRARE Nr. 7111
IEŞIRE
Ziua 30 Luna 10 20 26

ROMANIA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

EXPUNERE DE MOTIVE

la Propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

I. Necesitatea intervenţiei legislative

Prezenta iniţiativă legislativă urmăreşte să răspundă unei situaţii insuficient reglementate în actualul sistem de protecţie socială: situaţia persoanelor adulte cu handicap grav, permanent şi ireversibil, determinat de o afecţiune congenitală sau dobândită înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, care, din cauza afectării funcţionale grave, se află în imposibilitatea totală şi permanentă de a desfăşura o activitate profesională în condiţii obişnuite de muncă. Măsura îi vizează inclusiv pe cei care, din cauza unei afecţiuni congenitale, nu au avut niciodată această capacitate.

Legislaţia în vigoare asigură prestaţii sociale persoanelor cu handicap şi recunoaşte anumite facilităţi în sistemul public de pensii persoanelor care au realizat stagii contributive în condiţii de handicap.

Există însă o categorie distinctă de persoane pentru care participarea la sistemul contributiv nu a reprezentat niciodată, în mod obiectiv, o posibilitate reală.

Este cazul, cu titlu de exemplu, al persoanelor cu afecţiuni congenitale severe, tetrapareze grave, boli neuromusculare degenerative, afecţiuni genetice sau neurologice severe ori al persoanelor care au dobândit în copilărie afecţiuni sau vătămări care au determinat imposibilitatea totală şi permanentă de a desfăşura o activitate profesională în condiţii obişnuite de muncă.

Pentru aceste persoane, simpla raportare la mecanismele contributive nu poate răspunde integral necesității de protecție socială.

II. Raportarea la sistemul public de pensii

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii consacră principiul contributivității, potrivit căruia drepturile de asigurări sociale se acordă în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

În același timp, legislația pensiilor recunoaște o serie de facilități persoanelor care au realizat stagii de cotizare în condiții de handicap.

Prezenta inițiativă nu urmărește modificarea principiului contributivității și nu transformă o prestație de asistență socială într-un drept de pensie.

Tocmai pentru protejarea coerenței juridice a sistemului de pensii, soluția propusă constă în instituirea unei prestații sociale distincte, finanțate de la bugetul de stat și reglementate prin Legea nr. 448/2006.

III. Necesitatea unui tratament juridic distinct

Persoana care, din cauza unei afecțiuni congenitale sau dobândite în copilărie, nu a avut niciodată ori nu mai are capacitatea obiectivă de a desfășura o activitate profesională nu se află în aceeași situație juridică și factuală cu:

a) persoana aptă de muncă;

b) persoana care a participat o perioadă semnificativă la sistemul contributiv și ulterior și-a pierdut capacitatea de muncă;

c) persoana cu handicap care, în pofida dizabilității, poate desfășura o activitate profesională.

Diferența obiectivă dintre aceste situații justifică instituirea unei măsuri distincte de protecție socială.

Mecanismul propus nu condiționează dreptul de absența absolută a oricărei contribuții anterioare. O asemenea condiție ar putea conduce la situații profund inechitabile, în care o persoană care a încercat să lucreze pentru o perioadă scurtă de timp ar fi dezavantajată față de o persoană care nu a realizat niciodată un stagiu contributiv.

Din acest motiv, proiectul are în vedere imposibilitatea dobândirii unui drept propriu adecvat în sistemul public de pensii, iar nu simpla inexistență a oricărei perioade contributive.

IV. Temeiul constituțional

Potrivit art. 47 din Constituția României, statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

Art. 50 din Constituție consacră în mod expres dreptul persoanelor cu handicap la protecție specială și obligă statul să asigure realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, prevenire și tratament al handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap la viața comunității.

Totodată, art. 16 alin. (1) din Constituție consacră principiul egalității în drepturi. Egalitatea juridică nu presupune aplicarea mecanică a unui tratament identic unor situații fundamental diferite, ci permite și impune, după caz, reglementarea diferențiată a unor situații obiectiv distincte.

Prezenta propunere legislativă instituie un asemenea mecanism de protecție diferențiată și proporțională.

V. Raportarea la jurisprudența Curții Constituționale

Curtea Constituțională a subliniat caracterul contributiv al pensiei de invaliditate și distincția dintre drepturile de asigurări sociale și măsurile de asistență socială.

Prezenta inițiativă legislativă respectă această distincție. Indemnizația specială propusă:

- nu este calificată drept pensie;
- nu este suportată din bugetul asigurărilor sociale de stat;
- nu generează stagiu contributiv;
- nu modifică modul de calcul al pensiilor;
- nu afectează principiul contributivității;
- este suportată integral de la bugetul de stat, în cadrul sistemului de protecție socială a persoanelor cu handicap.

Soluția legislativă urmărește, așadar, completarea sistemului de protecție socială, iar nu modificarea naturii juridice a sistemului public de pensii.

VI. Stabilirea beneficiarilor

Beneficiarii măsurii sunt persoanele adulte cu handicap grav, permanent și ireversibil, determinat de o afecțiune congenitală ori de o afecțiune, boală sau vătămare dobândită anterior împlinirii vârstei de 18 ani, care, ca urmare a afectării funcționale grave, se află în imposibilitatea totală și permanentă de a desfășura o activitate profesională în condiții obișnuite de muncă.

Noțiunea de imposibilitate acoperă atât persoanele care și-au pierdut această capacitate, cât și persoanele care, din cauza unei afecțiuni congenitale, nu au avut-o niciodată.

Dreptul este reglementat prin noul art. 58^4 din Legea nr. 448/2006 și se stabilește pe baza certificatului de încadrare în grad de handicap și a documentelor de evaluare medicală și complexă întocmite potrivit legii.

Pentru persoanele care deţin deja certificat de handicap grav cu termen de valabilitate permanent este instituit principiul evitării reevaluărilor medicale repetitive şi inutile, exclusiv în vederea menţinerii dreptului.

VII. Cuantumul prestaţiei şi evitarea dublei compensări

Nivelul indemnizaţiei este raportat la indemnizaţia socială pentru pensionari, un indicator deja consacrat în legislaţia naţională pentru asigurarea unui prag minim de protecţie.

Se propune un cuantum reprezentând 125% din nivelul indemnizaţiei sociale pentru pensionari, stabilit potrivit Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 6/2009 privind instituirea indemnizaţiei sociale pentru pensionari, aprobată prin Legea nr. 196/2009, cu modificările şi completările ulterioare.

În cazul persoanei care nu beneficiază de pensie proprie, indemnizaţia se acordă integral. În cazul persoanei care dobândeşte sau beneficiază de o pensie proprie, indemnizaţia specială se acordă numai sub forma diferenţei dintre nivelul de 125% şi cuantumul cumulat al pensiei proprii şi al indemnizaţiei sociale pentru pensionari deja acordate în temeiul Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 6/2009.

Această modalitate de calcul ia în considerare sprijinul social deja plătit, evită dubla compensare şi asigură, în acelaşi timp, că persoana care a realizat un stagiu contributiv redus nu ajunge într-o situaţie mai nefavorabilă decât persoana care nu a putut contribui deloc.

Raportarea la un indicator stabilit prin lege prezintă avantajul actualizării nivelului de protecţie fără necesitatea modificării periodice a Legii nr. 448/2006.

VIII. Menţinerea prestaţiilor specifice handicapului

Indemnizaţia specială instituită prin prezenta lege are o finalitate diferită de indemnizaţia lunară, bugetul personal complementar, dreptul la asistent personal sau indemnizaţia acordată în locul acestuia.

Aceste drepturi sunt destinate compensării costurilor şi limitărilor generate de handicap şi de nevoia de sprijin în viaţa de zi cu zi. Din acest motiv, proiectul prevede expres cumularea lor cu noua indemnizaţie specială.

IX. Debirocratizarea procedurii

Proiectul instituie obligaţia autorităţilor de a utiliza schimbul de date pentru verificarea existenţei şi cuantumului pensiei proprii, a indemnizaţiei sociale pentru pensionari, a încadrării în grad de handicap şi a celorlalte informaţii deţinute deja de instituţiile publice.

Persoanele cu handicap grav și familiile acestora nu trebuie transformate în curieri între instituțiile statului. În cazul în care o informație există deja într-o bază de date publică și poate fi obținută legal prin schimb de date, autoritatea competentă nu o va solicita din nou beneficiarului.

Prin derogare expresă de la art. 57 alin. (5) din Legea nr. 448/2006, dreptul la indemnizația specială se stabilește începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea împreună cu documentele necesare. Derogarea este justificată de faptul că noul drept presupune verificarea unor condiții suplimentare față de simpla încadrare în grad de handicap.

Normele metodologice vor fi actualizate în termen de 90 de zile și vor reglementa inclusiv procedura simplificată aplicabilă persoanelor care dețin certificat de handicap grav cu termen de valabilitate permanent și mecanismul de schimb de date dintre instituțiile competente.

X. Impactul financiar și sursa de finanțare

Măsura se finanțează integral de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, și nu din bugetul asigurărilor sociale de stat.

Sumele necesare aplicării legii se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, și se evidențiază distinct în legile bugetare anuale.

Pentru persoanele care beneficiază de pensie proprie, impactul bugetar este limitat la diferența dintre nivelul indemnizației speciale și cuantumul cumulat al pensiei proprii și al indemnizației sociale pentru pensionari deja acordate, ceea ce evită finanțarea de două ori a aceluiași prag minim de protecție.

Pentru determinarea exactă a impactului financiar este necesară identificarea, prin intermediul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială și Casei Naționale de Pensii Publice, a numărului persoanelor care îndeplinesc cumulativ condițiile prevăzute de lege.

Impactul bugetar va fi fundamentat pe baza datelor oficiale comunicate de instituțiile competente, cu respectarea art. 138 alin. (5) din Constituția României și a legislației privind finanțele publice.

XI. Impactul social

Inițiativa urmărește protejarea unei categorii clar delimitate și extrem de vulnerabile, pentru care imposibilitatea de a participa la piața muncii nu reprezintă o alegere, ci consecința directă a unei dizabilități grave, permanente și ireversibile.

Statul nu poate transforma imposibilitatea obiectivă de a contribui la un sistem de asigurări sociale într-un motiv pentru lipsa unei protecț ii adecvate la vârsta adultă.

Scopul prezentei legi este de a asigura un nivel suplimentar de protecț ie socială persoanelor pentru care munca ș i constituirea unui stagiu contributiv nu au reprezentat niciodată ori nu mai reprezintă, în mod obiectiv, o posibilitate reală.

Faț ă de cele prezentate, supunem Parlamentului României, spre dezbatere ș i adoptare, prezenta propunere legislativă.

Iniț iatori:

Simu Aurora Tasica

ALBU DUMITRITA

CSILLAG ANDREI

Tabel cu Susținătorii
propunerii legislative privind modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Nr.crt	Nume și prenume	Grup Parlamentar	Semnătura
1	Păclișan Gheorghe Petre	Independent	
2	Groza Călin Florin	PSD	
3.	Nănău Mariana	UPR	
4	[illegible]	PSD	
5	[illegible]	S.O.S. Ro	
6	PORUMBOIU GABRIELA	UPR	
7	Kroncsis Sebestian	POT	

CONSILIUL ECONOMIC ŞI SOCIAL
INTRARE Nr. 7111
IEŞIRE
Ziua 30 Luna 10 20 26

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT **CAMERA DEPUTAŢILOR**

LEGE

pentru completarea Legii nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I

Legea nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008, cu modificările şi completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După articolul 58^3 se introduce un nou articol, art. 58^4, cu următorul cuprins:

„Art. 58^4

(1) Adultul cu handicap grav beneficiază, la cerere, de o indemnizaţie specială de protecţie socială dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiţii:

a) handicapul are caracter permanent și ireversibil și este determinat de o afecțiune congenitală ori de o afecțiune, boală sau vătămare dobândită anterior împlinirii vârstei de 18 ani;

b) persoana prezintă o afectare funcțională gravă care determină imposibilitatea totală și permanentă de a desfășura o activitate profesională în condiții obișnuite de muncă, indiferent dacă această capacitate a existat anterior sau nu;

c) caracterul permanent și ireversibil al handicapului rezultă din certificatul de încadrare în grad de handicap și din documentele de evaluare medicală și complexă întocmite potrivit legii;

d) persoana nu îndeplinește condițiile pentru acordarea unei pensii proprii din sistemul public de pensii sau cuantumul cumulat al pensiei proprii aflate în plată și al indemnizației sociale pentru pensionari acordate în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2009 este inferior nivelului indemnizației prevăzute la alin. (4).

(2) Dreptul prevăzut la alin. (1) nu este condiționat de realizarea anterioară a unui stagiu de cotizare și nici de calitatea prezentă sau anterioară de asigurat în sistemul public de pensii.

(3) Stabilirea existenței situației prevăzute la alin. (1) lit. b) se realizează pe baza evaluării complexe a persoanei adulte cu handicap, potrivit unor criterii medico-psihosociale stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi. Persoanele al căror certificat de încadrare în grad de handicap are termen de valabilitate permanent nu sunt supuse unor reevaluări periodice exclusiv în vederea menținerii dreptului prevăzut de prezentul articol.

(4) Cuantumul indemnizației speciale de protecție socială este egal cu 125% din nivelul indemnizației sociale pentru pensionari, stabilit potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2009 privind instituirea indemnizației sociale pentru pensionari, aprobată prin Legea nr. 196/2009, cu modificările și completările ulterioare.

(5) În cazul persoanei care nu beneficiază de pensie proprie, indemnizația prevăzută la alin. (4) se acordă integral.

(6) În cazul persoanei care dobândește sau beneficiază de o pensie proprie al cărei cuantum este inferior nivelului prevăzut la alin. (4), indemnizația specială se acordă sub forma diferenței dintre nivelul prevăzut la alin. (4) și cuantumul cumulat al pensiei proprii și al indemnizației sociale pentru pensionari acordate în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2009.

(7) Pensia de urmaş nu se consideră pensie proprie în sensul prezentului articol.

(8) Indemnizaţia specială de protecţie socială se acordă independent de veniturile persoanei şi se cumulează cu:

a) indemnizaţia lunară şi bugetul personal complementar prevăzute la art. 58;

b) dreptul la asistent personal;

c) indemnizaţia lunară acordată în locul asistentului personal, potrivit prezentei legi;

d) celelalte drepturi, facilităţi şi prestaţii acordate persoanelor cu handicap potrivit legii.

(9) Indemnizaţia prevăzută de prezentul articol nu constituie venit în vederea stabilirii dreptului la prestaţiile prevăzute de prezenta lege.

(10) Indemnizaţia specială de protecţie socială nu se acordă pe perioada în care persoana este îngrijită şi protejată într-un centru rezidenţial public sau într-o altă instituţie rezidenţială publică cu caracter social ori medico-social în care se asigură întreţinerea completă din fonduri publice pentru o perioadă mai mare de o lună, cu excepţia centrelor de tip respiro.

(11) Prin derogare de la prevederile art. 57 alin. (5), dreptul la indemnizaţia specială se stabileşte începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea împreună cu documentele necesare.

(12) Pentru persoanele care deţin certificat de încadrare în grad de handicap grav cu termen de valabilitate permanent, autorităţile competente nu pot solicita periodic documente medicale care să dovedească din nou caracterul permanent sau ireversibil al afecţiunii, cu excepţia situaţiilor în care există indicii temeinice privind modificarea situaţiei care a determinat acordarea dreptului.

(13) Plata indemnizaţiei speciale se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului şi Solidarităţii Sociale, prin Agenţia Naţională pentru Plăţi şi Inspecţie Socială şi structurile sale teritoriale.

(14) Verificarea existenţei şi cuantumului unei pensii proprii, precum şi, după caz, a indemnizaţiei sociale pentru pensionari, se realizează direct, prin schimb de date între autorităţile şi instituţiile publice competente, fără obligaţia beneficiarului de a prezenta documente care pot fi obţinute din bazele de date ale acestora.

(15) Casa Națională de Pensii Publice comunică, în condițiile legii, Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială informațiile privind pensia proprie și indemnizația socială pentru pensionari, necesare stabilirii, modificării sau încetării dreptului prevăzut de prezentul articol.

(16) Sumele acordate cu titlu de indemnizație specială de protecție socială sunt neimpozabile și nu se iau în calcul la stabilirea obligației de plată a contribuțiilor sociale obligatorii."

Art. II

(1) În termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Guvernul modifică și completează Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 268/2007.

(2) Normele prevăzute la alin. (1) vor reglementa cel puțin:

a) criteriile pentru stabilirea caracterului permanent și ireversibil al situațiilor prevăzute la art. 58^4;

b) criteriile privind constatarea imposibilității totale și permanente de a desfășura o activitate profesională în condiții obișnuite de muncă, inclusiv în cazul persoanelor care, din cauza unei afecțiuni congenitale, nu au avut niciodată această capacitate;

c) documentele necesare pentru stabilirea dreptului;

d) procedura simplificată aplicabilă persoanelor care dețin certificat de handicap grav cu termen de valabilitate permanent;

e) procedura de schimb de date între direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Casa Națională de Pensii Publice și celelalte instituții competente;

f) procedura de stabilire, plată, suspendare, modificare și încetare a dreptului.

(3) Procedura de acordare a indemnizației va respecta principiul „o singură dată", autoritățile publice neputând solicita beneficiarului documente sau informații aflate deja în posesia unei autorități ori instituții publice și care pot fi obținute prin schimb de date.

Art. III

(1) În termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu

Dizabilități, împreună cu Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și Casa Națională de Pensii Publice, realizează o evidență statistică privind:

a) numărul beneficiarilor indemnizației speciale;

b) distribuția acestora pe grupe de vârstă și tipuri de handicap;

c) numărul persoanelor care nu au realizat niciun stagiu contributiv;

d) numărul persoanelor care au realizat stagii contributive insuficiente pentru deschiderea unui drept propriu la pensie;

e) impactul bugetar anual al măsurii.

(2) Datele prevăzute la alin. (1) se publică anual, în format agregat și anonimizat.

Art. IV

Sumele necesare aplicării prezentei legi se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, și se evidențiază distinct în legile bugetare anuale.

Art. V

Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie a anului următor publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, dar nu mai devreme de 90 de zile de la data publicării.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

PREȘEDINTELE SENATULUI

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR